

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

احکام عمومی

محمد وحیدی

● شناسنامه کتاب

- نام کتاب: احکام عمومی جلد اول
- نویسنده: محمد وحیدی
- ناشر: سنابل
- برنامه ریزی و نظارت: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران / معاونت پژوهش
- حروفچینی و صفحه آرایی: واحد نشر
- چاپخانه: قدس
- نوبت چاپ: اول - بهار ۸۵
- شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۸/۰۰۰ ریال
- تعداد صفحه و قطع: ۲۶۲ - وزیری

شابک: ۹۶۳-۸۸۲۹-۳۲-۶

شابک دوره: ۹۶۳-۸۸۲۹-۳۵-۴

آدرس: قم - خیابان صفائیه - کوچه ممتاز

تلفن مرکز پخش: ۰۲۵۱-۷۸۳۰۹۲۰

پایگاه اینترنتی: www.Whc.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس فراوان خداوند را که توفیق آشنایی با خودش را به ما کرامت داشت و ما را از امت و در کلاس درس برترین پیامبرش ﷺ - که آرزوی انبیای بزرگی چون حضرت موسی علی نبینا و آله و ﷺ حضور در چنین کلاسی بود^۱ - قرار داد.

صلوات و سلام خداوند بر تمامی انبیاء، اوصیاء، فقها و علما به خصوص سرسلسله‌ی آنان، عقل کل و کلّ عقل «محمد بن عبدالله» و اوصیای طاهرینش که خیمه‌ی دین را در این عالم برافراشتند و آنچه نور، هدایت و خیر و برکت بود به انسان‌ها رساندند و آنان را با فرامین سعادتبخش الهی آشنا ساختند.

درود پروردگار بر مجاهدان راه خدا به خصوص شهدا که با مجاهدت و گذشت از جان، شجره‌ی مبارکه‌ی دین را آبیاری نموده و به ثمر رساندند.

با عنایات خداوند و توجّهات معصومین ﷺ بر آن شدیم که سالها تجربه‌ی خود را در زمینه‌ی دسته‌بندی و بیان احکام بنویسیم، باشد که برای پویندگان این طریق مقدّس ارمغانی برای نشان دادن راه باشد. چند نکته در مقدمه لازم به یاد آوری است:

- الف: به لطف خداوند تصمیم بر این است که چند دوره احکام به صورت زیر تدوین گردد:
۱. احکام مقدماتی (۱ و ۲) که بخش عمده‌ای از مسایل مورد ابتلاء گردآوری شده است.
 ۲. احکام عمومی (۱): توضیح و تبیین بازده عبادت واجب بمعنی الاخص (کتاب حاضر) به صورت عمیق از کتاب‌های عربی و فارسی فقها.
 ۳. احکام عمومی (۲): تبیین کلیه عبادات مستحبی در اسلام
 ۴. احکام عمومی (۳): تبیین احکام غیر عبادی در اسلام
 ۵. ضمائ احکام عمومی (۱): توضیح و تبیین آن چه در در فهم احکام نقش داشته است.

۱. عن الرضا علیه السلام، عن آبائه علیهم السلام قال: قال رسول الله ﷺ: «ان موسى عليه السلام سأل ربه عز وجل فقال: يا رب اجعلني من امّة محمد، فأوحى الله تعالى اليه: يا موسى انك لا تصل الي ذلک».

بحار الانوار، ج ۱۳، ص ۳۴۴.

(درآمدی بر فقه اسلامی)

۶. ضمائِم احکام عمومی (۲): پاسخ به سؤال‌هایی که از فلسفه و اسرار احکام می‌شود. (فلسفه و اسرار احکام)

۷. فقه عربی غیر استدلالی (الموجز فی الفقه الاسلامی)

۸. درآمدی بر آموزش احکام: آن چه در تدریس احکام باید مورد توجه باشد.

ب: در تمام این کتاب‌ها بناسـت نظـرِ مبارکِ حضرت امام خمینی علیه السلام به علل زیر متن قرار گیرد:

۱. به جهت مسایل فراوانی که در فتاوی ایشان موجود می‌باشد.

۲. جمع کثیری از مردم هنوز به فتاوی آن بزرگوار باقی هستند.

۳. برای ثابت و پایدار بودن یک متن باید فتاوی یک مرجع مشهور مطرح و اگر دیگران نظیر

خلافی دارند باید در پاورقی یا جزوه‌ی الحاقی بیان گردد. وگرنه هر چند سال با فوت یک مرجع، مشکل پیش خواهد آمد.

۴. از نظر سیاسی باید نام و یاد امام علیه السلام همیشه در خاطره‌ها زنده بماند.

ج: در این مجموعه کتاب‌ها علاوه بر نظـرِ حضرت امام علیه السلام موارد اختلاف فتوا بیان شده است که

هرکس می‌تواند به رساله‌ی مرجع تقلید خودش رجوع نماید.

د: برای استفاده از نظرات حضرت امام علیه السلام از کتاب‌های؛ تحریرالوسیله، عروة الوثقی، رساله‌ی

فارسی و استفتات امام علیه السلام بهره جسته‌ایم.

ه: از آنجا که هیچ کار انسانی خالی از عیب نیست، یادآوری و تذکـرهای مؤمنانه‌ی طلاب

محترم و فضـلای گرامی را طلب می‌کنیم و به آن ارج می‌نهیم، و از ارواح تابناک معصومین علیهم السلام

استمداد می‌طلبیم که در این راه عظیم ما را یاری فرمایند تا از خطرات و لغزشها در فهم احکام

الهی و نشر آن در امان باشیم. ان شاء الله.

و السلام علیکم ورحمة الله و بركاته

مشهد مقدس

محمّد وحیدی

فهرست احکام عمومی «۱»

بخش اول مباحث کلی احکام

فصل ۱	تاریخ علم فقه	۸
فصل ۲	انقسام احکام الهی	۱۰
	تقسیم اول: تقسیم محقق حلی ۱	۱۰
	تقسیم دوم: تقسیم شهید آیت الله صدر ۱	۱۰
	تقسیم سوم: احکام تکلیفی و وضعی	۱۱
	خلاصه ی بحث	۱۳
فصل ۳	شرایط احکام الهی و اسباب سقوط تکلیف	۱۴
فصل ۴	راه های به دست آوردن احکام الهی	۱۵
	مباحث اجتهاد	۱۵
	الف) تریف اجتهاد	۱۵
	ب) تاریخ اجتهاد	۱۵
	مباحث تقلید	۱۶
	ج) ارکان تقلید	۱۶
	۵ مقلد (مرجع)	۱۶
	۵ مقلد	۱۸
	۵ دستور العمل	۲۱
	مباحث عمل به احتیاط	۲۲
	یاد سپاری	۲۲

بخش دوم نجاسات در اسلام

فصل ۱	اعیان نجسه (نجس ها) در اسلام	۲۴
	۱ و ۲. بول و غائط	۲۴
	۳. منی	۲۵
	۴. مردار	۲۶
	الف) مردار چیست؟	۲۶
	ب) کدام مردار پاک است؟	۲۶
	ج) کدام مردار نجس است؟	۲۷
	د) حکم اجزای جدا شده از بدن انسان و حیوان غیر نجس العین	۲۸
	هـ) حکم آنچه از دست کافر یا بازار کفار گرفته می شود	۲۹
	۵. خون	۳۰
	الف) خون های نجس	۳۰
	ب) خون های پاک	۳۰
	ج) خون های اختلافی	۳۱
	د) خون های مشکوک	۳۲

۶ و ۷.	سگ و خوک.....	۳۲
۸.	شراب و هر نوع مست کننده.....	۳۲
۹.	فَقَاع.....	۳۳
۱۰.	عرق شتر نجاستخوار.....	۳۴
۱۱.	کافر.....	۳۴
	الف) کافر کیست؟.....	۳۴
	ب) اقسام کافر.....	۳۵
	ج) حکم نجاست کفار.....	۳۶
	د) حکم فرزندان کفار.....	۳۸

فصل ۲

۳۹.	منتخس‌ها در اسلام.....	۳۹
	شرایط نجس شدن چیزهای پاک.....	۳۹
	ملاقات با نجاست.....	۴۳
	تغییر.....	۴۴
	اوصاف سه گانه (رنگ، بو، مزه).....	۴۴

فصل ۳

۴۶.	راه‌های ثابت شدن نجاست.....	۴۶
	اول: اخبار ذوالبید (کسی که چیزی در اختیار دارد).....	۴۶
	دوم: شهادت دو مرد عادل.....	۴۷
	سوم: علم.....	۴۷

بخش سوم مطهرات در اسلام

۵۰.	الف) مطهرات مورد اتفاق.....	۵۰
۵۰.	ب) مطهرات مورد اختلاف.....	۵۰
۵۰.	ج) مطهرات مسامحه‌ای.....	۵۰
۵۱.	توضیح مطهرات مورد اتفاق.....	۵۱
۵۱.	اول: اسلام.....	۵۱
۵۱.	دوم: استحاله و انقلاب.....	۵۱
۵۱.	استهلاک چیست؟.....	۵۱
۵۱.	انقلاب چیست؟.....	۵۱
۵۲.	استحاله چیست؟.....	۵۲
۵۴.	سوم: انتقال.....	۵۴
۵۴.	چهارم: استبرای حیوان نجاستخوار.....	۵۴
۵۵.	پنجم: تذکیه‌ی شرعی حیوانات غیر نجس العین.....	۵۵
۵۵.	اثر ذبح شرعی (تذکیه).....	۵۵
۵۶.	ششم: خارج شدن خون به مقدار متعارف از حیوانی که ذبح شرعی شده است.....	۵۶
۵۶.	هفتم: غسل میت.....	۵۶
۵۶.	هشتم: زمین.....	۵۶
۵۶.	الف) چه زمینی؟.....	۵۶
۵۷.	ب) چه چیزهایی را پاک می‌کند؟.....	۵۷
۵۷.	ج) چه نجاستی؟.....	۵۷
۵۷.	د) کیفیت تطهیر.....	۵۷

۵۷	هـ) با چه شرایطی؟
۵۸	نهم: آفتاب.
۵۸	الف) چه چیزهایی به وسیله ی آفتاب پاک می شود؟
۵۹	ب) با چه شرایطی.
۶۰	دهم: تبعیت.
۶۲	یازدهم: آب
۶۲	شرایط عمومی آب برای تطهیر تمام نجاسات.
۶۳	شرایط خصوصی بعضی از آبهای پاک کننده
۶۴	شرایط خصوصی برای تطهیر بعضی از اشیای نجس.

بخش چهارم معنا و انواع عبادت

۶۸	معنای عبادت
۶۸	معنای لغوی عبادت:
۶۸	معنای اصطلاحی عبادت:
۶۸	انواع عبادت.
۶۸	عبادت حرام.
۶۸	عبادت به معنای خاص.
۶۹	عبادت به معنای عام.

بخش پنجم نماز (۱)

۷۲	جایگاه و اهمیت نماز	فصل ۱
۷۴	انواع نماز	فصل ۲
۷۴	الف): نمازهای واجب.	
۷۴	ب): نمازهای مستحب.	

بخش ششم نماز (۲) شرایط نماز

۷۶	شرایط ثبوت
۷۶	۱. بلوغ
۷۷	۲. عقل
۷۷	۳. قدرت
۷۷	کسی که نمی تواند ایستاده نماز بخواند
۷۸	کسی که نمی تواند نشسته نماز بخواند
۷۸	وخلیفه ی ساقط شده به مقدار پیدا شدن قدرت بر می گردد.
۷۹	۴. بی هوش نبودن
۷۹	۵. حائض و نفساء نبودن در زن
۷۹	شرایط تنجیز (قطعی شدن).

شرایط صحت	۸۰
۱. اسلام	۸۰
۲. داشتن ولایت اهل بیت:	۸۰
۳. اخلاص	۸۰
۴. تطابق نماز با دستور دین	۸۱
۵. نبود عارضه (خلل)	۸۱
شرایط قبولی	۸۲
شرایط کمال	۸۲

بخش هفتم نماز (۳) مقدمات وجوبی نماز

فصل ۱	۸۴
الف) دستور وضو	۸۴
مباحث شستن صورت	۸۴
مباحث شستن دست‌ها	۸۵
مباحث شستن صورت و دست‌ها	۸۵
۱. از بالا به پایین بودن شستن‌ها	۸۵
۲. آب ریختن از بالای صورت و دست‌ها	۸۵
۳. در شستن صورت و دست‌ها جریان آب لازم است یا استیلا کافی است؟	۸۵
۴. تعداد شستن‌های صورت و دست‌ها	۸۶
۵. معنای شستن	۸۶
۶. آیا شستن سوم در وضو موجب بطلان وضو می‌شود؟	۸۶
۷. مقدار آب در وضو	۸۷
مباحث مسح سر و پاها	۸۷
۱. جای مسح	۸۷
۲. کیفیت مسح	۸۸
۳. مسح‌ها باید یا رطوبت وضو باشد نه رطوبت خارج از وضو	۸۸
۴. حکم مسح با استفاده از رطوبت اعضای دیگر وضو	۸۸
۵. رطوبت زیاد نداشتن جای مسح‌ها، قبل از مسح	۸۹
۶. مسح بر روی پا، نه روی جوراب و کفش	۹۰
ب) انواع وضو	۹۰
تفاوت وضوی ترتیبی و ارتماسی	۹۰
مشکل وضوی ارتماسی	۹۱
انواع وضوی ارتماسی به فتوای بعضی از فقها و حضرت امام ۱	۹۱
ج) وضوی افراد معلول و ناقص العضو	۹۲
د) شرایط وضو	۹۳
● نیت	۹۳
آن چه در نیت معتبر است	۹۳
آن چه در نیت وضو معتبر نیست	۹۴
● مباشرت	۹۴
● پاک بودن اعضای وضو	۹۴
● در اعضای وضویش مانعی از رسیدن آب نباشد	۹۵
● استعمال آب برای او مانعی نداشته باشد	۹۷

● آب وضو مطلق باشد	۹۸
● آب وضو پاک باشد	۹۸
● آب وضو غصبی نباشد	۹۸
● آب وضو استعمال شده در حدث و خبث نباشد	۹۹
● ظرف آب وضو غصبی نباشد	۹۹
● ظرف آب وضو از طلا و نقره نباشد	۱۰۰
● وقت برای وضو و نماز کافی باشد	۱۰۰
● مکان و فضایی که وضو می‌گیرد غصبی نباشد	۱۰۰
● ترتیب را در شستن و مسح‌ها رعایت کند	۱۰۰
● کارهای وضو را پشت سر هم انجام دهد (موالات)	۱۰۱
هـ) شرایط واقعی و توجیهی وضو	۱۰۲
- شرایط توجیهی	۱۰۲
و) برای چه اموری وضو گرفتن در دین قرار داده شده است	۱۰۲
ز) چیزهایی که وضو را باطل می‌کند	۱۰۳

فصل ۲

۱۰۴	غسل	۱۰۴
۱. معنای لغوی غسل	۱۰۴	
۲. معنای اصطلاحی غسل	۱۰۴	
۳. غسل‌های واجب	۱۰۴	
۴. دستور غسل کردن	۱۰۴	
الف: غسل ترتیبی	۱۰۴	
ب: غسل ارتماسی	۱۰۵	
۵. تفاوت‌های غسل ترتیبی و ارتماسی	۱۰۵	
۶. مواردی که لازم است غسل به صورت ترتیبی یا ارتماسی انجام شود	۱۰۶	
۷. شرایط صحت غسل	۱۰۶	

فصل ۳

۱۰۷	تیمم	۱۰۷
۱. مواردی که به جای وضو و غسل باید تیمم کرد	۱۰۷	
صورت‌هایی که مکلف برای وضو آب ندارد	۱۰۷	
صورت اول:	۱۰۷	
صورت دوم	۱۰۸	
صورت سوم:	۱۰۹	
صورت چهارم	۱۰۹	
صورت پنجم	۱۰۹	
صورت‌هایی که مکلف مانعی برای استعمال آب دارد	۱۱۰	
صورت اول	۱۱۰	
صورت دوم	۱۱۱	
صورت سوم	۱۱۲	
صورت چهارم	۱۱۲	
صورت پنجم	۱۱۳	
صورت ششم	۱۱۳	
۲. دستور تیمم	۱۱۳	
اول:	۱۱۳	
دوم:	۱۱۳	

۱۱۳	سوم:
۱۱۴	دستور تیمم برای افراد معلول، فاقد عضو و
۱۱۵	۳. شرایط صحیح تیمم
۱۱۵	۱. نیت
۱۱۵	۲. مباشرت
۱۱۵	۳. موالات
۱۱۵	۴. ترتیب
۱۱۵	۵. پیشانی و دست‌ها را باید از بالا به پایین مسح نماید
۱۱۵	۶. در کف دست‌ها و یا پیشانی و پشت دست‌ها مانعی نباشد
۱۱۶	۷. اعضای تیمم در حال اختیار پاک باشد
۱۱۶	۸. دست‌ها را بر پیشانی و پشت دست‌ها بکشد
۱۱۶	۹. چیزهایی که تیمم به آن‌ها صحیح است
۱۱۸	۵. شرایط چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است
۱۱۸	اول: پاک باشد
۱۱۸	دوم: با چیزی که تیمم بر آن صحیح نیست مخلوط نباشد
۱۱۹	سوم: غصبی نباشد
۱۱۹	چهارم: بعضی از فقها شرط کرده‌اند که مکان و فضایی
۱۱۹	۶. چیزهایی که تیمم را باطل می‌کند
۱۲۱	۷. احکام تیمم
۱۲۳	جبیره در وضو، غسل و تیمم
۱۲۳	۱. جبیره چیست؟
۱۲۳	۲. موارد وضوی جبیره
۱۲۳	۳. دستور وضوی جبیره
۱۲۴	۴. مواردی که علاوه بر وضوی جبیره تیمم هم لازم است
۱۲۵	۵. مواردی که در جبیره وظیفه تیمم کردن است
۱۲۶	احکام جبیره

فصل ۴

۱۲۸	طهارت بدن و لباس از نجاست
۱۲۸	الف: مواردی که نماز خواندن با بدن یا لباس نجس باطل است
۱۲۹	ب: مواردی که نماز خواندن با بدن یا لباس نجس صحیح است
۱۲۹	اول: آن که بدن یا لباس او به مقدار کمتر از درهم
۱۳۰	دوم: آن که به واسطه زخم یا جراحت یا ذملی که در بدن
۱۳۲	سوم: آن که ناچار باشد با بدن یا لباس نجس نماز بخواند
۱۳۲	چهارم: اگر نداند که بدن یا لباسش نجس است و بعد از نماز
۱۳۳	پنجم: اگر نجس بودن چیزی را فراموش کند و بدن یا لباسش
۱۳۳	ششم: اگر کسی لباس [یا بدنش] را آب بکشد و یقین کند که
۱۳۳	ج: مواردی که نماز خواندن فقط با لباس نجس صحیح است

فصل ۵

۱۳۵	پوشش لازم و دارا بودن شرایط لباس نمازگزار
۱۳۵	الف: مقدار پوشش در نماز
۱۳۷	ب: شرایط لباس نمازگزار
۱۳۷	اول: پاک باشد
۱۳۷	دوم: غصبی نباشد (مباح باشد)
۱۳۸	سوم: از اجزای مردار نباشد

چهارم: از اجزای حیوان حرام گوشت نباشد	۱۳۹
پنجم: اگر نمازگزار مرد است لباسی او طلا یا ف نباشد	۱۴۰
ششم: اگر نمازگزار مرد است لباسش از آب ریشم خالص نباشد	۱۴۱
ج: لباسی که پوشیدن آن حرام است؛ ولی صحت نماز با آن مورد اختلاف است	۱۴۱
د: لباسی که پوشیدن آن حرام است؛ ولی نماز با آن باطل نیست	۱۴۱
هـ: پوشیدن لباس های غیر جایز در نماز در حال اضطرار	۱۴۱
و: پوشیدن لباس های غیر جایز در نماز در غیر حال اضطرار	۱۴۲

فصل ۶

رعایت اوقات نماز	۱۴۳
الف: اقسام وقت نماز	۱۴۳
وقت نماز صبح	۱۴۳
وقت نماز صبح در شب های مهتاب (لیالی مُقَمَّرَه)	۱۴۴
وقت قضیلت و اجزاء نماز صبح	۱۴۴
وقت مخصوص و مشترک نماز ظهر و عصر	۱۴۵
وقت فضیلت نماز ظهر و عصر	۱۴۶
وقت نماز جمعه	۱۴۶
وقت مخصوص و مشترک نماز مغرب و عشا	۱۴۷
وقت قضیلت نماز مغرب و عشا	۱۴۸
وقت قضا	۱۴۸
وقت ما فی الذمه (نه ادا و نه قضا)	۱۴۸
احکامی از وقت نماز	۱۴۹
الف) خواندن نماز در داخل وقت	۱۴۹
ب) ترک مستحبات برای خارج نشدن نماز از وقت	۱۵۰
ج: در یک رکعت نماز در آخر وقت آن	۱۵۰
د) نماز اول وقت	۱۵۰

فصل ۷

رعایت قبله	۱۵۲
الف: معنای لغوی قبله	۱۵۲
ب: معنای اصطلاحی قبله	۱۵۲
ج: مواردی که رعایت قبله واجب است	۱۵۲
د: مواردی که رعایت قبله مستحب است	۱۵۳
هـ: مواردی که رو به قبله بودن حرام است	۱۵۴
و: مواردی که رو به قبله بودن مکروه است	۱۵۴
ز: راه های تشخیص قبله	۱۵۴
ح: وظیفه ی کسی که قبله را تشخیص نداده است	۱۵۴
ط: اگر موارد لزوم رعایت قبله مراعات نشده باشد	۱۵۵
ی: نماز در هواپیما در حال پرواز و رعایت قبله	۱۵۶

فصل ۸

رعایت شرایط مکان نمازگزار	۱۵۷
شرط اول: غصبی نباشد (مباح باشد)	۱۵۷
الف) مکانی که ملکش از دیگری است	۱۵۷
ب) مکانی که منافعتش از دیگری است	۱۵۸
ج) مکانی که حق دیگری به آن تعلق گرفته است	۱۵۸
شرط دوم: مکان نمازگزار بی حرکت باشد (عاستقرار)	۱۶۱

- شرط سوم: مکانی باشد که بتواند افعال نماز را به طور صحیح انجام دهد ۱۶۲
- شرط چهارم: مکان نمازگزار دارای نجاستی که موجب ۱۶۲
- شرط پنجم: مکان نمازگزار مسطح باشد ۱۶۲
- توضیح شرایط مورد اختلاف مکان نمازگزار ۱۶۲

بخش هشتم نماز (۱۴) مقدمات استحبایی نماز

- الف) اذان و اقامه ۱۶۶
- ب) دعا‌های قبل از شروع نماز ۱۶۸

بخش نهم نماز (۵) مقارنات وجوبی نماز

- فصل ۱ ۱۷۰ واجبات نماز

- فصل ۲ ۱۷۱ نیت

۱. نیت چیست؟ ۱۷۱
۲. آن چه در نیت معتبر است ۱۷۱
۳. برای فهماندن چیزی به دیگری در نماز چه باید کرد؟ ۱۷۱
۴. عدول در نیت نماز (تغییر نیت) ۱۷۳
- الف: موارد عدول جایز ۱۷۲
- ب: موارد عدول مستحب ۱۷۲
- ج: موارد عدول واجب ۱۷۳
- د: موارد عدول ممنوع ۱۷۳

- فصل ۳ ۱۷۵ قیام

۱. انواع قیام ۱۷۵
- الف: قیام واجب ۱۷۵
- ب: قیام مستحب ۱۷۶
- ج: قیام مباح ۱۷۶
۲. چیزهایی که در قیام واجب رعایتش لازم است ۱۷۶

- فصل ۴ ۱۷۹ تکبیرة الاحرام

۱. مراد از تکبیرة الاحرام ۱۷۹
۲. چرا این تکبیر، تکبیرة الاحرام نامیده شده است؟ ۱۷۹
۳. چیزهایی که در تکبیرة الاحرام رعایتش لازم است ۱۷۹
۴. احکام شک در تکبیرة الاحرام ۱۸۰

- فصل ۵ ۱۸۲ قرأت

۱. مراد از قرأت ۱۸۲
۲. سوره‌هایی که در نماز نمی‌شود خواند ۱۸۳
۳. تعیین سوره هنگام گفتن بسم الله ۱۸۴

۴. عدول از سوره‌ای به سوره دیگر ۱۸۴
- الف: مواردی که عدول ممنوع است: ۱۸۴
- ب: مواردی که عدول واجب است: ۱۸۵
- ج: مواردی که عدول جایز است: ۱۸۵
۵. مواردی که خواندن سوره لازم نیست ۱۸۶
۶. جهر و اخفات (بلند و آهسته خواندن) در نماز ۱۸۷
۷. میزان در بلند یا آهسته خواندن نماز ۱۸۷
۸. آنچه در قرائت رعایت آن لازم است ۱۸۸
۹. کسی که در خواندن حمد یا تسبیحات شک دارد ۱۸۹
۱۰. کسی که حمد و سوره یا تسبیحات را فراموش کرده است ۱۸۹

فصل ۶

رکوع

۱. رکوع چیست؟ ۱۹۰
۲. تعداد رکوع در هر رکعت ۱۹۰
۳. واجبات رکوع ۱۹۰
۴. کسی که رکوع را فراموش کرده است ۱۹۴
۵. مواردی که زیاد شدن رکوع نماز را باطل نمی‌کند ۱۹۴

فصل ۷

سجده

۱. معنای سجده ۱۹۶
۲. انواع سجده ۱۹۶
۳. سجده‌ی نماز ۱۹۶
۴. واجبات سجده‌ی نماز ۱۹۷
۵. چیزهایی که سجده بر آن صحیح است ۲۰۰
۶. اگر در بین نماز چیزی که سجده به آن صحیح نیست از ۲۰۱
۷. سجده کردن بر چیزی که سجده‌ی بر آن صحیح نیست ۲۰۲
۸. کسی که نمی‌تواند سجده نماید ۲۰۲
۱۰. حکم سجده‌ی فراموش شده ۲۰۳

فصل ۸

تشهد

۱. تعداد تشهد در نماز ۲۰۴
۲. واجبات تشهد ۲۰۴
۳. کسی که تشهد را فراموش کرده است ۲۰۴

فصل ۹

سلام

۱. مراد از سلام نماز ۲۰۶

فصل ۱۰

ترتیب

- ۲۰۸

فصل ۱۱

موالات

- ۲۰۹

بخش دهم نماز (۷) مقارنات مستحبی و تعقیبات نماز

فصل ۱	قنوت	۲۱۲
۱.	در کدام نمازها قنوت مستحب است.	۲۱۲
۲.	تعداد قنوت در هر نماز.	۲۱۲
۳.	دستور قنوت.	۲۱۳
۴.	کسی که قنوت را نخوانده است.	۲۱۳

فصل ۲	تعقیبات	۲۱۴
-------	---------	-----

بخش یازدهم نماز (۷) خلل در نماز

فصل ۱	ایجاد خلل در نماز به خاطر جهل به حکم و یا خلل عمدی	۲۱۶
حکم خلل به خاطر اضطرار و اکراه		۲۱۵
ایجاد شدن خلل به خاطر سهو در نماز		۲۱۵
ایجاد شدن خلل به خاطر شک ظن و گمان در نماز		۲۱۵
حکم قطع کردن نماز		۲۱۵
ایجاد خلل در یکی از مقدمات و مقارنات وجوبی نماز		۲۱۶
الف) ایجاد شدن خلل در یکی از مقدمات وجوبی نماز		۲۱۶
ب) ایجاد شدن خلل در یکی از مقارنات وجوبی نماز		۲۱۷

فصل ۲	به وجود آمدن یکی از مبطلات نماز	۲۱۸
۱. انجام کاری که صورت نماز را به هم بزند.		۲۱۸
۲. خوردن و آشامیدن		۲۱۸
۳. خندیدن		۲۱۸
۴. گریه		۲۱۹
۵. تکلم در نماز به غیر قرآن و اذکار خاص نماز		۲۲۰
۶. تشبیه عمدی به غیر شیمه در نماز		۲۲۲
ایجاد خلل در نماز به خاطر جهل به حکم و یا خلل عمدی		۲۲۳
الف) ایجاد خلل در نماز به خاطر جهل به حکم		۲۲۳
ب) ایجاد خلل عمدی		۲۲۴

فصل ۴	حکم خلل به خاطر اضطرار و اکراه	۲۲۵
-------	--------------------------------	-----

فصل ۵	ایجاد شدن خلل به خاطر سهو در نماز	۲۲۶
	کیفیت قضات نمودن سجده و تشبیه فراموش شده	۲۲۹
	چیزهایی که موجب سجده سهو می شوند	۲۳۰
	دستور سجده ی سهو	۲۳۱
	چیزهایی که در سجده سهو معتبر است	۲۳۱

فصل ۶	ایجاد شدن خلل به خاطر شک، ظن و گمان در نماز	۲۳۳
	اول: خلل به خاطر شک	۲۳۳

۲۳۳	● شک‌هایی که ایجاد خلل نمی‌کنند (اعتبار ندارند).
۲۳۶	● شک‌هایی که ایجاد خلل می‌کنند.
۲۳۷	● شک‌هایی که اگر به دستور آن عمل شود ایجاد خلل نمی‌کند.
۲۳۷	● اول: شک در اصل نماز.
۲۳۷	● دوم: شک در شرایط نماز.
۲۳۹	● چهارم: شک در رکعت‌های نماز (شک‌های صحیح یعنی چاره‌پذیر)
۲۴۴	نماز احتیاط
۲۴۷	دوم: خلل به خاطر ظن و گمان در نماز.

فصل ۷ حکم قطع کردن نماز بخش دوازدهم

۲۴۸	نماز (۸) اسباب ساقط شدن تکلیف نماز
۲۵۲	نماز قضا
۲۵۵	قضا کردن دیگران پس از مردن او به خاطر وصیت یا تبرعی (مجانگی)
۲۵۶	قضا کردن فرزند بزرگتر
۲۵۷	الف: مراد از فرزند بزرگتر
۲۵۷	ب: قضای نمازهای والدین یا فقط پدر واجب است.
۲۵۸	ج: چه نمازهایی را لازم است قضا نماید.

بخش سیزدهم نماز جمعه

۲۶۰	الف) اهمیت نماز جمعه
۲۶۱	ب) نوع وجوب نماز جمعه
۲۶۱	ج) شرایط نماز جمعه
۲۶۲	د) نماز جمعه بر چه کسانی واجب است؟
۲۶۳	ه) وقت نماز جمعه
۲۶۳	و) کیفیت خواندن نماز جمعه

بخش چهاردهم نماز آیات بقیه‌ی نمازهای واجب

۲۶۶	نماز آیات	فصل ۱
۲۶۶	الف: معنای آیات	
۲۶۶	ب: آیاتی که سبب وجوب نماز آیات می‌شوند.	
۲۶۶	ج: راههای اثبات آیه	
۲۶۷	د: زمان خواندن نماز آیات	
۲۶۸	ه: کسانی که نماز آیات بر آنها واجب نیست.	
۲۶۸	و: دستور خواندن نماز آیات	
۲۶۹	ز: مستحبات نماز آیات	
۲۷۰	ح: احکام نماز آیات	

۲۷۱	بقیه‌ی نمازهای واجب	فصل ۲
۲۷۱	۱. نماز میّت	
۲۷۱	۲. نماز طواف واجب خانه‌ی کعبه	

۳. نمازی که به واسطه‌ی اجازه و نذر و قسم واجب می‌شود ۲۷۱
۴. نماز عیدین (فطر و قربان) ۲۷۱

بخش پانزدهم نماز مسافر

- شرط اول: بخواهد تا مسافت شرعی مسافرت نماید ۲۷۴
- الف) مقدار مسافت شرعی ۲۷۴
- ب) مقدار فرسخ شرعی ۲۷۴
- ج) هشت فرسخ امتدادی و تلفیقی ۲۷۵
- د) هشت فرسخ تلفیقی از رفت و آمدهای متعدد ۲۷۶
- ه) مبدأ مسافت ۲۷۶
- و) انتهای مسافت ۲۷۷
- ز) شک در مسافت شرعی ۲۷۷
- ح) راههای اثبات مسافت شرعی ۲۷۷
- ط) اشتباه در مسافت شرعی ۲۷۸
- ی) پیمودن مسافت به صورت عرضی (دایره‌ای) ۲۷۸
- شرط دوم: از اول قصد پیمودن مسافت شرعی را داشته باشد ۲۷۹
- شرط سوم: در بین راه از قصدش برگردد ۲۸۰
- شرط چهارم: سفرش به هیچکدام از قطع کننده‌های سفر قطع نشود ۲۸۰
- ۱۰ مباحث وطن ۲۸۱
- اول: انواع وطن ۲۸۱
- وطن شرعی کدام است؟ ۲۸۳
- وطن تیمی کدام است؟ ۲۸۴
- دوم: اقسام انسان‌ها نسبت به وطن ۲۸۵
- سوم) اعراض از وطن ۲۸۶
- مباحث اقامت (ماندن ده روز) ۲۸۸
- سی روز ماندن در جایی با تردید ۲۹۴
- الف) اقسام سی روز ماندن با تردید ۲۹۴
- ب) آیا ماندن یک ماه قمری بیست و نه روزه بجای سی روز کافی است؟ ۲۹۵
- ج) آیا معیار سی روز است یا سی شبانه‌روز؟ ۲۹۵
- د) آیا سی روز به صورت تلفیقی نیز کافی است؟ ۲۹۵
- ه) آیا باید سی روز ماندن در یک مکان باشد؟ ۲۹۵
- و) احکام پس از سی روز مردد ماندن در یک مکان ۲۹۶
- شرط پنجم از حد ترخص گذشته باشد ۲۹۶
- الف) حد ترخص چیست؟ ۲۹۶
- ب) آنچه در ندیدن در حد ترخص باید مورد توجه باشد ۲۹۶
- ج) آنچه در نشنیدن اذان در حد ترخص باید مورد توجه قرار گیرد ۲۹۷
- د) آیا باید ندیدن دیوارها و نشنیدن اذان هر دو با هم باشند؟ ۲۹۸
- ه) مواردی که در سفر باید رعایت حد ترخص بشود ۲۹۸
- و) مواردی که در سفر رعایت حد ترخص لازم نیست ۲۹۹
- ز) شک در حد ترخص ۲۹۹
- شرط ششم: سفرش حرام و معصیت نباشد ۳۰۰

شرط هفتم: از افراد خانه بدوش نباشد.	۳۰۳
شرط هشتم: شغلش مسافرت نباشد.	۳۰۳
الف) عناوینی که در فقه برای این بحث بیان شده است.	۳۰۳
ب) بررسی عناوین.	۳۰۴
عنوان اول: کسانی که مسافرت شغل آنهاست (مَنْ شَغَلَهُ السَّفَرُ).	۳۰۴
عنوان دوم: کسانی که سفر مقدمه‌ی شغل آنهاست (مَنْ شَغَلَهُ فِي السَّفَرِ).	۳۰۶
عنوان سوم: کسانی که زیاد سفر می‌کنند (کثیر السفر).	۳۰۷
«نتیجه بحث».	۳۰۸
احکام نماز مسافر.	۳۰۸

بخش شانزدهم نماز جماعت

الف) اهمیت نماز جماعت.	۳۱۴
ب) آثار نماز جماعت.	۳۱۶
شرایط امام جماعت.	۳۱۶
معیارها و شرایط مستحبی در انتخاب امام جماعت.	۳۲۱
چیزهایی که مکروه است در امام جماعت باشد.	۳۲۲
ج) تفاوت‌های نماز فردی و نماز جماعت.	۳۲۲
۱. در اجر و پاداش.	۳۲۲
۲. در نیت.	۳۲۳
۳. در نخواندن قرائت در رکعت اول و دوم.	۳۲۴
۴. در طمأنینه (آرامش بدن) در حال خواندن قرائت در نماز.	۳۲۵
۵. در ایستاده بودن در طول قرائت در نماز.	۳۲۵
۶. در وجوب آهسته خواندن برای مأموم.	۳۲۵
۷. در زیادی رکوع و سجده در جماعت که [با شرایطش] باطل نمی‌کند.	۳۲۶
۸. در شک امام و مأموم که اعتبار ندارد.	۳۲۶
د) شرایط صحت نماز جماعت.	۳۲۷
۱. اقتدا به امامی که دارای شرایط امامت است.	۳۲۷
۲. متابعت از امام.	۳۲۷
۳. مقدم بودن امام بر مأموم.	۳۲۹
۴. اتصال مأموم به امام.	۳۲۹
۵. بین امام و مأموم و بین مأموم و مأمومی که به وسیله‌ی ...	۳۳۰
۶. جایی که امام ایستاده بالاتر از جای مأمومین نباشد.	۳۳۱
هـ) انواع نماز جماعت.	۳۳۲
و) احکام حاضر شدن در جماعت.	۳۳۲
اول: حضور حرام.	۳۳۲
دوم: حضور واجب.	۳۳۲
سوم: حضور مستحب.	۳۳۳
ز: موارد جواز اقتدا به جماعت.	۳۳۳
ح: موارد عدم جواز اقتدا.	۳۳۴
ط: بعضی از احکام جماعت.	۳۳۵
ی: بعضی از مستحبات نماز جماعت.	۳۳۶
ک: بعضی از مکروهات نماز جماعت.	۳۳۷

بخش هفدهم سجده‌ی تلاوت

الف: تعداد سجده‌ی تلاوت در قرآن.....	۳۴۰
ب: سوره‌هایی که سجده‌ی واجب دارند.....	۳۴۰
ج: در چه زمانی سجده واجب می‌شود.....	۳۴۰
د: چیزهایی که در خواندن و شنیدن آیه‌ی سجده در.....	۳۴۰
ه: انجام دادن این سجده، واجب فوری است.....	۳۴۱
و: کیفیت سجده‌ی تلاوت (دستور سجده تلاوت).....	۳۴۲
ز: چیزهایی که در این سجده معتبر است.....	۳۴۲
ح: چیزهایی که در این سجده معتبر نیست.....	۳۴۲

بخش هجدهم روزه

الف: روزه چیست؟.....	۳۴۴
ب: انواع روزه.....	۳۴۴
روزه‌های حرام.....	۳۴۴
روزه‌های مکروه.....	۳۴۵
روزه‌های مستحب.....	۳۴۵
روزه‌های واجب.....	۳۴۵
ج: شرایط روزه.....	۳۴۶
شرایط وجوب.....	۳۴۶
یلوغ.....	۳۴۶
عقل.....	۳۴۶
قدرت بر روزه و حرجی نبودن آن.....	۳۴۶
بی‌هوش نبودن.....	۳۴۸
مریض نبودن.....	۳۴۸
ضرر نداشتن روزه برای خودش یا دیگری.....	۳۴۸
حیض و نفاس نبودن زن.....	۳۴۹
مسافر نبودن.....	۳۴۹
شرایط سخت روزه.....	۳۴۹
اسلام.....	۳۴۹
ایمان.....	۳۴۹
عقل.....	۳۵۰
بی‌هوش نبودن.....	۳۵۰
حائض و نفاس نبودن و به وظیفه عمل کردن مستحاضه.....	۳۵۰
مریض یا چشم‌دردی نباشد که روزه برایش ضرر دارد.....	۳۵۱
ضرر مالی و یا آبرویی برای خودش یا دیگری نداشته باشد.....	۳۵۱
مسافر نبودن.....	۳۵۱
اگر می‌خواهد روزه‌ی مستحبی بگیرد باید روزه‌ی واجب به عهده‌اش نباشد.....	۳۵۴
نیت.....	۳۵۴
انجام ندادن هیچکدام از مبطلات روزه.....	۳۵۶
چند نکته درباره‌ی مبطلات روزه.....	۳۶۳
شرایط قبولی روزه.....	۳۶۴

۳۶۵	اول: معنای فطره
۳۶۵	دوم: فوائد زکات فطره
۳۶۵	سوم: به چه کسی واجب است؟
۳۶۷	چهارم: چه مقدار بدهند؟
۳۶۷	پنجم: از چه چیز بدهند؟
۳۶۸	ششم: زمان جدا کردن زکات فطره از اموال و پرداخت آن
۳۶۹	هفتم: مصرف زکات فطره
۳۷۰	شرایط کمال روزه
۳۷۰	بعضی از مستحبات روزه
۳۷۱	بعضی از مکروهات روزه
۳۷۱	اسباب سقوط روزه
۳۷۱	د: حکم روزه‌خواری در ماه مبارک رمضان
۳۷۹	ه: راه ثابت شدن اول ماه [رمضان و شوال برای روزه گرفتن و افطار کردن]
۳۷۹	اول ماه به چند چیز ثابت می‌شود:

بخش نوزدهم خمس

۳۸۲	الف: بخشی از آثار سوء پرداخت نکردن خمس
۳۸۲	۱. تصرف در کل اموال حرام است
۳۸۵	۲. عبادتش دچار اشکال می‌شود
۳۸۵	ب: چیزهایی که خمس به آنها تعلق می‌گیرد
۳۸۵	اول: غنیمت
۳۸۵	دوم: زمینی که کافر ذمی از مسلمان بخرد
۳۸۶	سوم: جواهری که به واسطه‌ی غواصی به دست می‌آید
۳۸۶	چهارم: گنج
۳۸۷	پنجم: معدن
۳۸۸	ششم: مال حلال مخلوط به حرام
۳۸۹	هفتم: منفعت کسب
۳۹۵	روش محاسبه‌ی خمس
۴۰۱	ج: مصرف خمس
۴۰۱	● خمس متعلق به چه افرادی است
۴۰۱	۲. شرایط کسانی که می‌شود به آنان سهم سادات داد

بخش بیستم زکات

۴۰۶	الف: بعضی از آثار نپرداختن زکات
۴۰۶	۱. عبادت‌هایش دچار اشکال می‌شود
۴۰۶	۲. لحظه‌ی مردن تقاضای ملتزمانه برای بازگشت و جبران دارد
۴۰۶	۳. در قیامت گرفتارند
۴۰۷	۴. از اول کسانی هستند که وارد دوزخ می‌شوند
۴۰۷	ب: زکات به چه چیزهایی تعلق می‌گیرد
۴۰۸	ج: شرایط زکات

۴۰۸	بلوغ
۴۰۸	عقل
۴۰۹	مالک بودن
۴۰۹	امکان تصرف در مال داشتن
۴۰۹	به حد نصاب رسیدن
۴۱۱	د: شرایط خاص وجوب زکات
۴۱۱	توضیح شرایط خاص در غلات اربعه
۴۱۲	توضیح شرایط خاص نقدین
۴۱۳	توضیح شرایط خاص زکات انعام (دامها)
۴۱۶	ندادن زکات به عنوان زکات قبل از زمان وجوب و پرداخت
۴۱۷	پرداخت نکردن زکات کمتر از آن چه در شرع معین شده است
۴۱۸	چیزهایی که می توان قبل از پرداخت زکات کسر نمود
۴۱۹	شرایط مالی که به عنوان زکات می توان پرداخت
۴۲۰	موارد مصرف زکات
۴۲۳	شرایط کسانی که مستحق زکاتند
۴۲۵	شرایط زکات
۴۲۵	مستحبات و بهترها در زکات
۴۲۶	مکروهات در زکات
۴۲۶	د: اسباب سقوط تکلیف زکات

بخش بیست و یکم عمره و حج

۴۲۸	عمره	فصل ۱
۴۲۹	حج	فصل ۲
۴۲۹	الف: انواع حج	
۴۲۹	حج تمتع	
۴۲۹	حج افراد	
۴۳۰	ب) شرایط حج	
۴۳۰	بلوغ	
۴۳۰	استطاعت	
۴۳۴	شرایط صحّت حج	
۴۳۴	شرایط قبولی و کمال حج	
۴۳۴	ج) اسباب سقوط تکلیف حج	

بخش بیست و دوم کفارات

۴۳۸	الف: اقسام کفاره
۴۳۹	ب: احکام کفارات
۴۴۸	حسن ختام